

Apunts sobre el Xirinacs que vaig conèixer

MARIA GEMMA BONET I LLOVET

Durant bastants anys, de Lluís Maria Xirinacs i Damians sols en vaig saber el que en deien els diaris, i ja sabem que els diaris no diuen més que allò que crida l'atenció i surt del corrent. Les seves vagues de fam a la presó varen obtenir molt ressò. Era a la presó per activista antifranquista i catalanista. Es deia que a comissaria es negava a parlar castellà a la policia. Per dues vegades vaig firmar unes targetes que circulaven perquè fos presentat candidat al Premi Nobel de la Pau. Defensava la nació catalana, defensava la llibertat dels pobles, defensava la llibertat de les persones. Era un líder que capitanejava un moviment amb l'exemple i arriscant la vida. Va ser un home d'una personalitat molt rica, sovint incompresa, altres cops difícil de seguir o d'aguantar; però va ser precisament aquest Xirinacs el que em va captivar, el que va tenir la meua admiració i estima. Dins un grup anomenat Taller Cultura i Esperit, vàrem tenir-lo de guia durant més de deu anys.

Recordo que una vegada, parlant de la mort, va explicar com alguns hindús, quan ja eren grans i sentien la seva mort a prop, se n'anaven en un lloc solitari, sovint a la muntanya, i allà, deixant-se anar dolçament a la terra, acabaven els seus dies en pau i silenci. I va afegir que aquesta era la mort que li agradaria per a ell: marxar, deixar-se anar i fondre's amb la mare terra. Quan li vaig sentir a dir això, vaig pensar: «Sort que som a Catalunya; aquí és impossible. Si no se'n va a l'Índia...!» És clar, jo no vaig tenir en compte que ell coneixia tècniques orientals per a fer baixar les constants vitals i que tenia una llarga experiència en vagues de fam.

A mig agost, amb la notícia a primera plana sobre el seu decés, els telèfons es van desaparar. I els qui el coneixíem, teníem al cap allò que ens havia dit. Ara bé, veient que tots els diaris parlaven de suïcidi, em vaig sentir amb el deure d'escriure una carta que fou publicada (14 d'agost) en *l'Avui*, *El Punt* i *El Periódico*, explicant que em dolia que la seva mort fos titllada de suïcidi.

Lluís Maria Xirinacs en un un bosc del Ripollès (juny del 2006) Foto: LI. Sobrevia

Indubtablement, Xirinacs morí de mort natural en veure's arribar el moment. Això, però, no entra dins les nostres mentalitats. Coneixent-lo, crec que la cosa més versemblant és que va deixar de prendre's la medicació per al cor i que va deixar de menjar i beure i va caminar muntanya amunt durant un parell o tres de dies. Quan es va sentir sense forces segurament que es va asseure, devia fer uns exercicis per abaixar les constants vitals i va alliberar l'esperit. Era el cuc que havia deixat el capoll per a convertir-se en papallona. En la nostra civilització, quan sentim que el capoll se'ns forada o que comença a estar malmès, el cosim i recosim i restem dies i dies en les unitats de cures intensives endollats a mil aparells.

Els del nostre grup ens vàrem posar en contacte i vàrem decidir de llegir alguna cosa el dia dels funerals. El text, que malauradament no pogué ser llegit, deia això:

EN EL COMIAT DE LLUÍS MARIA XIRINACS
16 d'agost del 2007

De Lluís Maria Xirinacs se n'ha destacat molt el vessant polític; era el més provocatiu, el més públic; però s'ha divulgat molt poc un dels aspectes més sobresortints: la seva gran aportació a la filosofia. I ja en aquest terreny, tampoc no s'ha conegut el seu vessant espiritual i fins i tot gosem dir místic.

Els qui formem el Taller Cultura i Esperit, que ens hem reunit amb ell a la Garriga durant més de deu anys, podem dir que Lluís Maria Xirinacs era un home profundament espiritual; és més, sabíem que la seva radicalitat política era fruit del seu compromís amb l'Evangeli. Això potser sorprendrà més d'un dels aquí presents. Però sí, ara ja ho podem dir ben alt: Lluís Maria era un home travessat tot ell per l'esperit.

Un esperit que ens va ajudar a conèixer-nos a nosaltres mateixos i a descobrir la família, el barri, la ciutat, el País. Sense esperit no hi ha persona, ni barri, ni ciutat, ni nació. Era

un fervent defensor de la comunitat humana, però d'una comunitat que viu en la llibertat i agermanada. Quantes vegades no li havíem sentit a dir que sols podem viure en autèntica llibertat personal i col·lectiva si vivim de l'esperit i en l'esperit! En un document que va titular «El Perfum Sagrat» diu:

Una comunitat humana té cos i ànima. Mai no se'n pot voler el cos i menystenir-ne l'ànima.

Sabem també que li agradava particularment el text «La missa sobre el món», de Teilhard de Chardin. Ens havia dit que segurament era el text místic més important del segle XX. En el moment del seu comiat allò que deia Teilhard de Chardin ens sembla que podrien ser també les seves paraules:

Gràcies, Déu meu, d'haver conduït de mil maneres la meua mirada, fins a fer-li descobrir la immensa simplicitat de les Coses. De mica

en mica, sota el desenvolupament irresistible de les aspiracions que posàveu en mi quan era tot just un infant, sota la influència d'amics excepcionals que s'han trobat en el meu camí a punt per a aclarir i fortificar el meu esperit sota el desvetllament de terribles i dolces iniciacions, els cercles de les quals m'heu fet travessar successivament, he arribat a no poder veure res ni a respirar fora del Centre on tot és solament U.

Lluís Maria: per tot el que has treballat i ens has ensenyat, GRÀCIES!

No crec tornar a sentir mai més cap aplaudiment com el que vàrem protagonitzar a Santa Maria del Mar els allí presents. Les mans ens feien mal. Calia que li donéssim les gràcies, que li diguéssim que l'estimàvem. Era un contrast amb els polítics que hi eren presents, que van tenir la decència de no

sortir per la porta principal amb ell sinó que ho van fer per la porta del darrere.

Tanmateix, el lloc on el van enterrar penso que no és el que ell hauria triat. Confio que un dia, quan tinguem un govern i un consistori amb autoestima i orgull de ser catalans, es retrà justícia a aquest home i serà rescatat del silenci oficial actual. Confio que les restes de Lluís Maria Xirinacs reposaran allà on pertoquen, per ser qui va ser i per fer què va fer: al Fossar de les Moreres.

La figura de Lluís Maria Xirinacs s'anirà engrandint amb el pas dels anys. Les punxes del personatge s'aniran arrodonint per a deixar pas al gran pensador, a l'estudiós incansable, al polític valent i innovador, al català lluitador infatigable pel seu Poble, al ciutadà honrat i honest, a l'home coherent i profundament creient. Almenys això és el que desitjo i espero. ♦

Barcelona, octubre del 2007

EL PRIMER BOSC

A Lluís M. Xirinacs, en homenatge

L'últim bosc, l'últim cel, l'últim indret del món, on l'home lliure es desvetllava del vell parany de l'or, del vell poder inútil del poder en servitud.

L'últim bosc, l'últim cel, l'últim batec del cor. Com un gran arc que afina i tensa els músculs invisibles de l'esperit i fa més dens el pas en el camí.

L'últim bosc, l'últim cel, l'últim gran gest alçat contra la por, contra l'orgull dels cíclops eixorbats en caus de llum, que amaguen els rellotges del futur.

L'últim bosc, l'últim cel, l'últim alè que ara viu a dins meu com el primer alè del primer bosc, del primer cel, del primer home lliure que, en la mort,

dóna vida a la vida, cos al cos, veu a totes les veus, sang a la sang. I ens clava la certesa fulminant que només som si som en llibertat!

Jordi Bilbeny

Poema distribuït per Indrets del Record el dijous 16 d'agost, en els funerals de Lluís Maria Xirinacs

Lluís M. Xirinacs a casa d'uns amics el juny del 2002 FOTO: LI. SOBREVIA